

Sygn. akt I ACa 375/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu – Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Beata Wolfke - Kobzar (spr.)
Sędziowie:	SSA Grażyna Matuszek SSO del. Grzegorz Karaś
Protokolant:	Teresa Wróbel - Płatek

po rozpoznaniu w dniu 15 maja 2014 r. we Wrocławiu na rozprawie

sprawy z powództwa **M. Z., D. Z., T. Z. i K. Z.**

przeciwko **Ubezpieczeniowemu Funduszowi Gwarancyjnemu w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Opolu

z dnia 20 grudnia 2013 r. sygn. akt I C 392/13

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od strony pozwanej na rzecz powodów 1.800 zł kosztów postępowania apelacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 20.12.2013 r. Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego w W. na rzecz powódek T. i K. Z. po 35.000 zł z odsetkami od 29.07.2012 r. (pkt I) oraz po 50.000 zł z odsetkami od 29.07.2012 r. na rzecz M. i D. Z. (pkt II). W pozostałym zakresie Sąd powództwo oddalił (pkt II), nadto zasądził od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Opolu 8.500 zł brakującej opłaty od pozwu, zaś na rzecz każdego z powodów po 46,64 zł kosztów postępowania, znosząc wzajemnie między stronami koszty zastępstwa procesowego (pkt IV – VI).

Tym samym Sąd Okręgowy uwzględnił w części zgłoszone przez powodów żądanie zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w związku ze śmiercią G. Z. (odpowiednio: męża, syna i ojca powodów) wskutek wypadku komunikacyjnego w dniu 27.08.2005 r.

Przy uwzględnieniu niespornego przebiegu wypadku oraz charakteru

i nasilenia krzywdy powodów za właściwe zadośćuczynienie Sąd Okręgowy uznał kwotę 70.000 zł na rzecz żony i matki zmarłego oraz kwotę 100.000 zł na rzecz małoletnich synów, przy czym przyjął, że zmarły w połowie przyczynił się do szkody.

Jako podstawę prawną przyznania powodom zadośćuczynienia Sąd Okręgowy wskazał art. 448 kpc w związku z art. 23 i 24 kc, ponieważ śmierć G. Z. nastąpiła przed wejściem w życie art. 446 § 4 kc, wprost normującego roszczenie o wyrównanie krzywdy odniesionej przez bliskich zmarłego w następstwie czynu niedozwolonego.

Termin początkujący bieg odsetek za opóźnienie pozwanego w zapłacie zadośćuczynienia Sąd Okręgowy ustalił z odwołaniem się do art. 14 ustawy z 22.05.2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, UFG i PBUK (Dz. U. z 2003 r. Nr 124, poz. 1152 ze zm.) wskazując, że ustanowiony tam trzydziestodniowy termin należało liczyć od doręczenia pozwanemu wezwania do zapłaty.

Pozwany Fundusz zaskarżył wyrok w części, tj.:

- co do 8.500 zł zasądzonych na rzecz powódki K. Z. wraz z odsetkami od 29.07.2012 r. – 20.12.2013 r.,

- co do 6.357 zł – równowartości odsetek zasądzonych na rzecz powódki T. Z. od 29.07.2012 r. do 20.12.2013 r.,

- co do 8.500 zł zasądzonych na rzecz powodów M. i D. Z. wraz z odsetkami od 29.07.2012 r. do 20.12.2013 r.,

oraz co do kosztów sądowych zasądzonych w punkcie IV i V wyroku.

Wnosząc o zmianę wyroku w zaskarżonej części przez oddalenie powództwa oraz przez zasądzenie od powodów kosztów zastępstwa procesowego stosownie do wyniku sprawy, pozwany w apelacji zarzucił:

- naruszenie art. 446 § 3 kc w zw. z art. 448 kc przez pominięcie, że w dacie wypłaty odszkodowania powodom K., M. i D. Z., co nastąpiło w 2006 r. w orzecznictwie sądowym i praktyce nie stosowano obecnej wykładni art. 448 kc i szkody niemajątkowe uwzględniano w przyznawanym odszkodowaniu za pogorszenie sytuacji życiowej; pozwany zauważył przy tym, że powodowie w istocie nie ponieśli szkody majątkowej,

- naruszenie art. 233 § 1 kpc przez dowolną ocenę dowodów i ustalenie należnej powodom sumy w zawyżonej wysokości, bez uwzględnienia zmiany siły nabywczej pieniądza od czasu wypłaty odszkodowania w kwocie 10.000 zł,

- naruszenie art. 481 § 1 kc przez pominięcie, że wartość należnego zadośćuczynienia została ustalona dopiero w wyroku oraz przez błędne uznanie, że zadośćuczynienie jest świadczeniem pieniężnym objętym dyspozycją w/w przepisu,

- naruszenie art. 359 § 1 kc przez pominięcie, że dług stał się wymagalny z chwilą uprawomocnienia się wyroku,

- naruszenie art. 109 pkt 1 i 2 i art. 14 pkt 1 i 2 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych... przez nieuwzględnienie, że termin 30 dni na wypłatę świadczenia nie dotyczy sytuacji, gdy jego wysokość jest nieznaną oraz, że termin ten może być inny, gdy wartość odszkodowania zależy od wyniku sporu sądowego.

Na żądanie Sądu Apelacyjnego pozwany określił wartość przedmiotu zaskarżenia na 25.200 zł.

Powodowie wnieśli o odrzucenie apelacji jako niewłaściwie opłaconej bądź o jej oddalenie i przyznanie im kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Odszkodowanie za pogorszenie sytuacji życiowej bliskich krewnych zmarłego spełnia inną funkcję niż zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, co jasno wynika z rozróżnienia obu tych świadczeń w art. 446 § 3 i 4 kc. Nie można zgodzić się z pozwanym, że w przeszłości, gdy jeszcze nie obowiązywał art. 446 § 4 kc, świadczenie z § 3 tego przepisu kompensowało nie tylko szkodę majątkową, ale również krzywdę w sferze emocjonalnej, tożsamą z naruszeniem dóbr osobistych najbliższych krewnych zmarłego w wyniku czynu niedozwolonego. Nietrafny jest także argument, że jeśli wskutek śmierci G. Z. powodowie nie ponieśli skonkretyzowanej szkody majątkowej, odszkodowanie przyznane im na podstawie art. 446 § 3 kc w istocie zrekompensowało, przynajmniej w części, szkodę w dobrach osobistych. Pogorszenie sytuacji życiowej nie jest tożsame z uszczerbkiem majątkowym, podlegającym kompensacie na podstawie art. 415 kc. Jest ono równoznaczne z pogorszeniem jakości życia – obniżeniem stopy życiowej, komfortu, perspektyw, pozbawieniem opieki i wsparcia ze strony zmarłego, czyli w innej sferze niż emocjonalna, psychiczna, czy uczuciowa, chroniona – jako dobro osobiste bliskiego krewnego – wcześniej na podstawie art. 24 kc w zw. z art. 448 kc, zaś obecnie na podstawie art. 446 § 4 kc.

W konsekwencji niezasadnie zarzuca pozwany, że wypłacone w przeszłości odszkodowanie za pogorszenie sytuacji życiowej przynajmniej w części wyrównało uszczerbek w dobrach osobistych żony i synów zmarłego. Tym samym realna wartość wypłaconego odszkodowania jest obojętna dla wysokości należnego im zadośćuczynienia.

Nieuprawniony jest również zarzut nieprawidłowego określenia terminu płatności zadośćuczynienia. Przyznana sądowi uznaniowość – tak co do zasady, tak co do wysokości (art. 448 kc) – nie jest tożsama z zakazem wypłaty zadośćuczynienia bez procesu sądowego, gdy jest ono pokrzywdzonym należne i gdy pokrzywdzony o nie się ubiega. W takiej sytuacji orzeczenie sądowe nie ma konstytutywnego charakteru – jak się zarzuca w apelacji – a przeciwnie, potwierdza ono zasadność, całkowitą bądź częściową, wcześniej zgłoszonego przez uprawnionych żądania.

Wbrew przeświadczeniu pozwanego, zasądzone zadośćuczynienie jest świadczeniem pieniężnym, jak każde świadczenie wyrażone w pieniądzu, a objęte dyspozycją art. 481 kc.

Roszczenie o zapłatę zadośćuczynienia powstaje z chwilą naruszenia dóbr osobistych uprawnionego, tu: najbliższych członków rodziny zmarłego, zaś wymagalne (płatne) staje się w określonym w przywołanej wyżej ustawie o ubezpieczeniach obowiązkowych... terminie wypłaty odszkodowania (zadośćuczynienie jest odszkodowaniem, tyle że za naruszenie dóbr osobistych – krzywdę).

W świetle wcześniejszych uwag o deklaratoryjnym charakterze wyroku zasądającego zadośćuczynienie, za niezasadny trzeba uznać zarzut, że wymagalność wierzytelności powodów zależała od wyniku niniejszej sprawy, czy też, że sam spór między stronami o zadośćuczynienie zaświadcza o wątpliwościach pozwalających odejść od trzydziestodniowego terminu z art. 14 w/w ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych...

Trzeba też podnieść, że nie było obiektywnych przeszkód w weryfikacji żądania powodów w ciągu 30 dni od doręczenia pozwanemu wezwania do zapłaty. Okoliczności śmierci G. Z. były pozwanemu znane,

nie kwestionował również swojej odpowiedzialności za skutki zdarzenia drogowego ani naruszenia dóbr osobistych powodów, a jedynie – jak się okazało, niesłusznie – utrzymywał, że wcześniej wypłacone odszkodowanie w pełni zrekompensowało powodowi szkodę. Niewłaściwa ocena żądania powodów, nawet jeśli u jej podstaw legły orzecznictwo sądowe oraz praktyka, nie może być poczytywana jako argument za odsunięciem terminu płatności należnego powodowi zadośćuczynienia. Trzeba też pamiętać, że odsetki należą się wierzycielowi niezależnie od zawinienia pozwanego w opóźnieniu, tj. także wtedy, gdy nie popadł w zwłokę.

Z tych przyczyn na podstawie art. 385 i 98 kpc orzeczono jak na wstępie.

MR-K